

Quod si naturali quadam affectione in viuos damnati mouentur, cur non & viuorum miserescere, & pro illis patrem ac Christum orare sancti in cælo degentes possint. At quanquam ex mortuis ad viuos mittere recusat pater Abraham, quod qui Moyli & prophetis de damnatorum miseria, & beatorum gloria credere noluerint, nequaquam vlli ex mortuis suscitato credituri sint. In summa voluit Christus proposito huius historię exemplo ad benignitatem beneficentiamq; in pauperes hortari, ne quibus facultas suppetit, si neglexerint, aut despectui eos habuerint, similia tandem pendent cum epulone illo diuite supplicia.

CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

Scandalum fugere, & fratrem corripere docet Christus, ac fidem habere, & vtiliter domino seruire: decem mundatis leprosis, diem iudicij iubet esse sollicitè expectandum, in quo non minus imminet periculum, quàm olim diluio & Sodomis.

ET ait ad discipulos suos: impossibile est vt non veniant scandala, & vae autè illi per quem veniunt. [†] Vtilius est illi si lapis molaris imponatur circa colulum eius, & projiciatur in mare, quàm vt scandalizet vnum de pusillis istis. Attendite vobis.

† Matth.
18. a.

† Mar. 9. f

† Leu. 19.
d.

Ecclesia.
19. b.

Mat. 18. b.
De testi.
cap.

In omni.
† De iu.
reiu.

quemad-
modum.

§. Illud
autem.

Cùm dicit: Impossibile est vt non veniant scandala, idem est quod dicit Matthæus 18. Necessè est vt veniant scandala. Quia viderat Christus Phariseos verba eius & documenta ridere, docet cauèdum à scandalis, quoniam tot virijs mundus repletus est, vt vix vel nunquam accidere possit quin scandala pariat. Væ tamen illis qui actiuz dant alijs occasionem ruinæ, inducuntque alios ad peccandum: & similiter qui occasionem peccandi ex bono opere sumunt, vbi nulla peccandi occasio est. Cætera vide Matth. 18.

† Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum: & si penitentiam egerit, dimitte illi. † Et si septies in die peccauerit in te, & septies in die conuersus fuerit ad te, dicens: Pænitet me, dimitte illi.

Post

Post diuitem epulonem in inferno cruciatum subiunxit vitandum in proximo scandalum, & correptionem illius, ac veniam peccato in hac vita promissam, necum desperatione diuitem sequatur. Nemo enim est qui affectionibus sæpius nõ vincatur: condoleat ergo proximorum, non solùm septies, sed quoties peccauerint, Cætera Matth. 18.

Et dixerunt Apostoli: Domine, adauge nobis fidem. Dixit autem dominus: † Si habueritis fidem sicut granum sinapis, † Matth. 17. c. pis, dicetis huic arbori moro: eradicare, & transplantare in mare, & obediet vobis. Quis autem vestrum habens seruum arantem aut pascentem boues, qui regresso de agro dicat illi: Statim transi, & recumbe: & non dicit: Para quod cenem, & præcinge te, & ministra mihi, donec manducem & bibam, & post hæc tu manducabis & bibes? Nunquid gratiam habet seruo illi, quia fecit quæ ei imperauerat? Nõ puto. Sic & vos cū feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite: Serui inutiles sumus, quod debuimus facere, fecimus.

Non hic petunt Apostoli augeri sibi fidem solùm, qua in Deum credunt, sed etiam ad operandum in Dei virtute miracula. Fides enim partim à nobis inducitur, qua in Deum credimus, iuxta id quod dicitur: Fides tua te saluam fecit. Aliam autem fides est, quæ dicitur gratia gratis data, de qua. 1. Coriut. 12. † Alij datur fides per † 1. Cor. 12. 2. eundem spiritum, quam præcipue petebant. Quibus respondet: Si habueritis fidem sicut granum sinapis. In quo maximè fidem laudat, & magni facit virtutem eius, cui etiam obediunt irrationalia. De qua vide Matth. 17. Cùm verò dicit: Quis vestrum, &c. nihil aliud his verbis vult CHRISTVS, quam vt de nulla re bona quæ in nobis sit, tanquam ex nobis sit, & non ex Deo, gloriemur, quinimo vel si omnia bona fecerimus, censeamus nihil Deo præstitisse, quod non deberemus, reputemusque seruos inutiles: quippe qui nulli vsui illi sumus, bonorum nostrorum omnium non indiget. Mirum est autem quàm hic triumphant Lutherani, gloriantes omnem hic euinci meritorum rationem, quasi verò Christiani debitores Deo non se semper agnoscant, ac sua

- Phil. 2. b **merita cum Augustino non arbitrentur mera Dei dona,**
 qui nobis ☩ dat & velle & perficere pro bona volun-
 tate. Sed de ratione meritorum alibi diximus. Quod au-
 tem hoc loco interpret habet pascentem boues, Græca
 non habent boues, sed solum pascentem. Quod verò
 ait: Nunquid gratiam habet seruo illi, quia fecit quæ ei
 imperauerat? Non puto: videtur contradicere ei loco qui
 Ioã. 15. b **est Ioan. 15. ☩ Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego**
 præcipio vobis. Si manseritis in me, & verba mea in vo-
 bis manserint, quodcunque volueritis petetis, & fiet
 vobis. Et cum ijs qui opera misericordiae fecerint, di-
 cturus sit: ☩ Venite benedicti patris mei, possidete para-
 tum vobis regnum. Esuriui enim, & dedistis mihi man-
 ducare. Nunquid eis gratiam habiturus est, quos tanto-
 pere premiatur? Idcirco quod hic dicit Christus: Nun-
 quid gratiam habet seruo illi? &c. non de se dicit, sed de
 carnalibus dominis, qui plerunque seruis grato & cari-
 dido animo operantibus nullam habent gratiã: ideoque
 non concludit, quod utique faceret, si ea verba de se in-
 telligeret: Sic & vos cum feceritis omnia quæ præce-
 pta sunt vobis, nullam vobis habebō gratiã, sed tantum
 illud dicite: Serui inutiles sumus, quod debuimus face-
 re, fecimus, id est, nolite propterea arbitrari me vobis
 obnoxium esse, si imperata feceritis.

*Et factum est dum iret in Ierusalem, transibat per mediam
 Samariam & Galileam. Et cum ingrederetur quoddam
 castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt
 à longe & leuauerunt vocem, dicentes: Iesu præceptor mi-
 serere nostri. Quos ut vidit, dixit: Ite, & ostendite vos sa-
 cerdotibus. Et factum est dum irent, mundati sunt. Vnus
 autem ex illis ut vidit quia mundatus est, egressus est cum
 magna voce, magnificans Deum, & cecidit in faciem ante
 pedes eius, gratias agens: & hic erat Samaritanus. Respon-
 dens autem Iesus, dixit: Nōne decem mundati sunt, &
 nouem vbi sunt? Non est inuentus qui rediret, & daret
 gloriam Deo, nisi hic alienigena. Et ait illi: Surge, vade,
 quia fides tua te saluum fecit.*

Nota est ad literam hæc historia. Cur autem iubentur
 se ostendere sacerdotibus, vide Matth. 8. de vno leproso
 curato.

eurato. Quod verò ex decem mundatis vnus tantum alienigena & Samaritanus reuerfus est, Deo gratias agēs, ostendit eos qui propiores Deo vidētur esse, ac meliores, quales Iudæi præ Samaritanis, plerunq; ingratiore esse. Itaque Samaritanum laudans, ad gratitudinem nos hortatur.

Interrogatus autem à Phariseis quādo veniet regnū Dei, respondens eis dixit: Non veniet regnum Dei cum obseruatione, neque dicent: † Ecce hic, ecce illic. Ecce enim regnum Dei intra vos est.

† Matth.
24. d.
Mar. 13. c.

Quia plerunque de regno Dei verba Christus habebat, Pharisei qui carnale aliquod regnum, & temporale, vti carnales erant, expectabant, respondit eis Christus: Non venit regnum Dei cum obseruatione, id est, obseruare nemo illud potest, quando & vti veniet, neq; affirmare, quando hic est, aut illic. Regnum Dei inquit, intra vos est. Quod de spirituali regno Christus intelligit. Sensus autem est, intra vos est, id est, penes vos est, ac in potestate vestra situm Dei illud regnum apprehendere. Quod autem ait, intra vos, non est necesse ad Phariseos referre, sed ad omnes, quotquot fide Dei regnum apprehendere volunt. Potest etiam: regnum Dei pro Rege ipso Messia sumi, quasi diceret: Non necesse est vos anxie de regno Dei disquirere: quippe qui & regnum Dei, & regem intra vos habetis, de quo vobis dicebat Baptista: Medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis: quia in medio eorum conuersatus, de quo vide Matth. 24. latius explicatum.

Et ait ad discipulos suos: Venient dies quādo desideretis videre vnum diem filij hominis, & non videbitis. Et dicent vobis: Ecce hic, & ecce illic. Nolite ire, neque sectemini. Nam sicut fulgur coruscans de sub caelo, in ea quæ sub caelo sunt fulget: ita erit filius hominis in die sua. Primum autem oportet illū multa pati, & reprobari à generatione hac. † Et sicut factum est in diebus Noë, ita erit in diebus filij hominis. Edebant & bibebant, & uxores ducebant, & dabatur ad nuptias, vsque in diem qua intrauit Noë in arcam, & venit diluuium, & perdidit omnes. † Similiter sicut factum

† Gen. 7. d
† Matth.
24. c. d
1. Pet. 3. d.
† Genes.
19. c.

factum est in diebus Lot, edebant & bibebant, emebant & vendebant, plantabant & edificabant: qua die autem exiit Lot à Sodomis, pluit ignem & sulphur de cælo, & omnes perdidit: secundum hæc erit, qua die filius hominis reuelabitur.

Vnus more Hebraico plerunque pro vnico & singulari ac præcipuo sumitur: quomodo hoc loco vnū diem filij hominis pro singulari illo die vniuersalis iudicij intelligere oportet, qui in scriptura sancta dici solet dies Domini. Dicit ergo discipulis: Venient dies, quādo tot oppressiombus & calamitatibus propter me affligemini, vt desyderetis diem aduentus secundi filij hominis, quando pijs ac fidelibus perpetua quies concedetur, & assumptis corporibus perfecte gloriantur. Quod enim huiusmodi diem sancti desyderent, testatur Paulus Roma. 8. Sed & nos ipsi primitias spiritus habentes, intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei, expectantes redemptionem corporis nostri. Etsi verò futurū est, vt diē illum videre desyderetis, non videbitis tamen: quanquā futurum est, vt pleriq; mentiantur, mentientes iam hic aut illic adesse. Erant autem Pauli tempore, qui inter Christianos seminarent, iam instare tempus domini, aduersus quos confirmat 2. Thess. 2. Admonet autē Christus discipulos suos, eiusmodi nugas de suo aduētū garrientibus fidem non habere: quoniam opus non erit hic aut illic monstrare, quoniam apertē in aere veniet, ac tā clarē videbitur, quā fulgur ab oriente in occidentem eoruscans & fulgens. Id est enim quod Lucas dicit: Sicut fulgur coruscans de sub cælo, in ea quæ sunt sub cælo, id est, ex vna cæli plaga, quæ sub cælo est, in alteram cæli plagam, quæ etiam sub cælo est. Ita enim, inquit, erit filius hominis in die sua, id est, tam apertē in iudicium veniet. Videtur autē huic loco obuiare quod dicit Paulus 1. Thessalon. vltimo: Dies Domini sicut fur in nocte, ita veniet. Sed ibi significatur, quod nec opinantibus nobis, & certam diem ignorantibus veniet. Hic autem, quod cum veniet, tam clarē apparebit, quā clarē fulgur coruscet & emicat. Ac primū oportet filium hominis multa pati, & reprobari à generatione &

gente

✠ Ro. 8. d

✠ 1. The.
5. a.

gente Iudaica. At si quærantur vera exempla, considerentur dies Noë & Lot, in quibus in delitijs & luxu agentes perdidit & aqua & ignis. Ita & illos qui diebus secundi aduentus filij hominis, quanuis securos & in delitijs agentes, repentinus superueniens interitus perdet. Nihilque aliud his verbis vult, aut intendit, nisi quòd quemadmodum ijs tēporibus incurios homines, & voluptati, tantum indulgentes, nihilq; minus quam propè futurum exitum sperantes, diuina vltio occupauit, ita nec opinantibus nobis superueniet dies Domini.

In illa hora qui fuerit in tecto, & vasa eius in domo, ne descendat tollere illa. Et qui in agro, similiter non redeat retrò. † Gen. 19 c.
 † Memores estote vxoris Lot. † Quicumque quæserit animam suam saluam facere, perdet illam: & quicumque perdidit illam, viuificauit eam. † Dico vobis, in illa nocte † Matth. 16. d.
 erunt duo in lecto vno, vnus assumetur, & alter relinquetur. Due erunt molentes in vnum, vna assumetur, & altera relinquetur: duo in agro, vnus assumetur, & alter relinquetur. † Marc. 8. d.
 † Matth. 24. f.

Qui fuerit in tecto, non descendat vt supellestilè suâ exportet. Et qui in agro est, non redeat retrò, id est, ad ea quæ domi retrò reliquit auferenda: quod est, omnino non occupet se circa temporalia, sollicitus tantum de spiritualibus, memineritque vxoris Lot, quæ neglectis Dei per angelum mandatis, vetita retrò aspicere, versa est in salis statuam. Cùm verò dicit: In nocte illa erunt duo in lecto vno, &c. designantur secundum Bedam tria hominum genera: de quibus Ezech. 14. ✠ Et si fuerint ✠ Ezech. 14. d.
 tres viri isti in medio eius, Noë, Daniel, & Iob, ipsi iustitia sua liberabunt animas suas. Noë enim rectorum figuram tenuit, Daniel continentium, Iob verò coniugatorum. De quibus aliqui rectores perfecti assumuntur, imperfecti relinquentur: sic de continentibus & coniugatis, qui singuli binas habet differentias, propter assumptionem & relictionem.

Respondentes dicunt illi: vbi domine? Qui dixit illis: † Vbi † Matth. 24. c.
 cinque fuerit corpus, illuc congregabuntur & aquile.
 Vbi rogantibus discipulis Dominum, vbi, siue quo assumen-

Assumentur? vtrunque significat τὸ πᾶν. Respondet: vbi-
cunque fuerit corpus, congregabuntur aquilæ: παραβο-
λαὶς respondens, quasi diceret: quemadmodum vbi-
cunque fuerit corpus seu cadauer, quo pascere se solent
aquilæ, illuc aduolant, & ibi congregantur: ita ad me qui
cibus sum electorum fouendum, elurientes electi, qui
sperauerunt in Domino, quemadmodum inquit Isaias
40. Assument pennas sicut aquila, current & non labo-
rabunt. Et quod Paulus ait: 1. Theff. 4. * Deinde nos
qui viuimus, qui relinquitur, simul rapiemur cum illis
in nubibus, obuiam Domino in aëre, & sic semper cum
illo erimus. Aquilæ igitur sunt electi, qui passionem
Christi humiliter imitantes, tanquam de carne eius sa-
tiantur.

† 1. Theff.
4. d.

CAPVT DECIMVM OCTAVVM.

Sub viduæ iustitiam ab iniquo iudice petentis parabola
continua, & sub Pharisæi & publicani parabola
congrua docet orationem, & sub paruulis
humilitatem, & sub eleemosynæ præ-
textu paupertatem. Ex quibus
cæcum illuminans, suam
prædicat passio-
nem.

† Ecclesi.
18. c.
1. Theff. a.
5. d.
Collo. 1. a.
Infr. 12. d.
Act. 12. a.

Dicebat autem & parabolam ad illos, quoniam
† oportet semper orare, & nūquam deficere. Iu-
dex quidam erat in quadam ciuitate, qui Deum
non timebat, & hominem non reuerbatur. Vi-
dua autem quedā erat in ciuitate illa, & veniebat ad eū,
dicens: Vindica me de aduersario meo. Et volebat per mul-
tum tempus. Post hæc autem dixit intra se: Et si Deum non
timeo, nec hominem reuereor, tamen quia molesta est mihi
hæc vidua, vindicabo illam, ne in nouissimo veniens sugil-
let me. Audite quid iudex iniquitatis dicit. Deus autem nō
faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die
ac nocte, & patientiam habebit in illis? Dico vobis, quia
citò faciet vindictam illorum. Veruntamen filius hominis
veniens, putas inueniet fidem in terra?

Græcè est, ἡλιγδὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ λέγειν
αὐτῶν.